

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ЯКОСТІ ПРОМИСЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Проблема формування адекватної сучасним вимогам системи управління якістю залишається однією з найскладніших задач для вітчизняних товаровиробників. Її розвиток має ґрунтуватися на всебічному дослідженні потреб ринку, технологічних і економічних можливостях підприємства, принципах екологізації виробництва.

Особливої актуальності з увагою на загрозову екологічну ситуацію набувають питання впровадження в практику управління виробництвом інструментів екологічного менеджменту, серед яких підвищення екологічної якості промислової продукції. Підсилює значимість зазначеного питання поступовий розвиток ринку екологічно чистої продукції. Хоча для української економіки цей процес ще достатньо повільний, але деякі зрушення в цьому напрямку вже помітні. Це пов'язано насамперед із формуванням екологічної свідомості громадян, підвищенням екологічної культури суспільства на загальному фоні глобальної екологічної кризи.

Аналізу мотивів споживання екологічних інновацій споживачами присвячено наукові праці професора Прокопенко О.В. Основними потребами та інтересами споживачів екологічних товарів є: забезпечення здоров'я, економія коштів при споживанні чи користуванні, забезпечення виконання кількох функцій одним товаром, престиж, безпека споживання, придатність до використання в конкретних умовах, простота, комфортність споживання, сучасність, подібність до відомого товару [1].

Управління якістю пройшло еволюційний шлях розвитку від простих чисто технічних операцій контролю параметрів продукції до підвищення ефективності виробництва через функціонування комплексних систем управління [2]. Комплексний системний підхід, облік усіх факторів, які впливають на якість, використання основ теорії управління, засобів і методів стандартизації, метрології, контролю якості забезпечили широке і ефективне застосування цих систем.

Проте, досить часто сертифіковані системи менеджменту якості мають формальний характер і не використовуються керівництвом для вирішення реальних проблем, не приносять підприємству належного ефекту. За даними міжнародних досліджень, тільки 30% сертифікованих систем реально діють і відповідають вимогам стандарту ISO 9001. Головною причиною такої ситуації вважається існування на підприємствах двох рівнозначних систем: формальної системи менеджменту якості, документованої відповідно до вимог стандарту, що створюється спеціально для аудиторів з метою одержання сертифіката, і реальної системи управління, не оформленої документально, у рамках якої вище керівництво приймає адекватні рішення. Таким чином, керівництво відноситься до системи управління якістю як до механізму одержання сертифіката, тому що показники моніторингу обираються не за принципом «яка інформація потрібна для оцінки процесу», а «яку кількісну інформацію нескладно зібрати» [3].

Для забезпечення недекларативного, а дієвого функціонування системи якості на підприємстві необхідно додержуватись певних вимог щодо організації цього процесу. В [3] всебічно представлено основні вимоги до якості і екологічності у виробничій системі за такими елементами: технологія (виконання технологічних процесів відповідно до вимог екологічної безпеки), умови виробництва (врахування природних, економічних, юридичних, спеціальних вимог з екології); механізми, устаткування (параметри машин, механізмів, оснащення, які відповідають вимогам з екологічної якості умов праці для людини); матеріальні ресурси (якість матеріалів, деталей, конструкцій, відповідна якісним й екологічним вимогам); трудові ресурси (робітники, ІТР, які можуть і хочуть виконувати роботу відповідно до ДСТУ, екологічних вимог); допоміжне виробництво (транспортування ресурсів, комплектація об'єктів ресурсами відповідно до вимог з охорони навколишнього середовища); організація (організація технологічних процесів відповідно до вимог з екології); структура (структура управління якістю робіт та дотримання вимог законодавства з екологічної безпеки); відношення з контрагентами (взаємодія учасників виробничого процесу, виготовлення продукції нормативного рівня якості, виконання показників з екологічної якості).

Для забезпечення екологічності продукції необхідно розробляти і впроваджувати в систему управління якістю підходи щодо оцінки негативних впливів виробів на навколишнє природне середовище протягом їх життєвого циклу. Це надасть змогу реалізовувати заходи з мінімізації екологічних порушень, дозволить створювати екологічно якісну і конкурентоздатну продукцію, забезпечивши прийнятні умови для всіх зацікавлених сторін.

1. Прокопенко О.В. Екологізація інноваційної діяльності: мотиваційний підхід: монографія. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 392 с.

2. Котлер Ф. Маркетинг, менеджмент. Анализ, планирование, внедрение, контроль / Ф. Котлер; [пер с. англ.]. – СПб.: Изд-во «Питер», 1999.

3. Торопцева А.Н. Экономический анализ системы менеджмента экологического качества промышленного предприятия: монография / А.Н. Торопцева, Б.И. Герасимов. – Тамбов: Изд-во Тамбов. ГТУ, 2006. – 148 с.

Усова, Г.В. Розвиток системи забезпечення екологічної якості промислової продукції [Текст] / Г.В. Усова, О.Ю. Руднєва // Маркетинг інновацій і інновації у маркетингу : збірник тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції, 26-28 вересня 2013 р. / Відп. за вип. Ю.М. Гладенко. - Суми : ТОВ "ДД "Папірус", 2013. - С. 276-278.